ÚVODNÍK

Nový vzdělávací program v oboru psychiatrie

Chromý K.

Příprava psychiatrů na atestace se u nás po několik desítek let řídila obměňovanými tzv. náplněmi oboru, což byl výčet povinných znalostí a odborných dovedností budoucího odborníka, včetně specifikace požadované praxe. Asi před dvěma léty vyvstala nutnost přepracování, spočívajícího nejen v obvyklé aktualizaci, ale především v přizpůsobení požadavkům EU. Požadavky přinesly změny nikoli revoluční – nejvýraznější je patrně nutnost absolvování (části) odborné praxe na akreditovaném pracovišti. Akreditace u nás ještě neproběhly, jmenované oborové akreditační komise dosud nezahájily činnost, ale „Vzdělávací program v oboru psychiatrie“ již existuje a bude publikován ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví ČR.

Jeho obsah zaslouží komentář. Je totiž výsledkem jednání tří institucí – Institutu postgraduálního vzdělávání lékařů a farmaceutů, zejména jeho Katedry psychiatrie (jako autora návrhu), dále výboru Psychiatrické společnosti ČLS JEP a konečně České lékařské komory. Výsledekem jednání je pochopitelně kompromis, jehož reálnost a prospěšnost prověří teprve budoucnost. Směrnice EU načrtly poměrně širokou praxi i rozsah teoretických znalostí, které lékař po promoci může vstřebat nejdříve během pěti let (to je totiž minimální délka odborné průpravy k jediné=jednostupňové kvalifikační zkoušce). Šíře praxe nevyhnutelně vyžádá „cestování“ připravujících se lékařů po různých pracovištích, přičemž není dosud jasná pracovně právní úprava těchto situací, ani jejich financování a otázka budoucích školitelů. To vše se týká i jiných lékařských oborů.

Jsou i některé problémy pro obor specifické. Dětská i dorostová psychiatrie a návykové nemoci přestávají být obory nástavbovými a stávají se základními. Ve výboru společnosti se prosadil názor, že má být zachován tzv. společný kmen s těmito obory, tj. vzájemná společná praxe: budoucí psychiatr v rámci vzdělávacího programu musí absolvovat po pěti měsících praxi ve jmenovaných dřívějších nástavbových oborech. Bude-li se uplatňovat údajný důvod zachování „společného kmene“, totiž (kmenem usnadněné) rozšiřování specializací, ukáže čas. Odborníci v návykových nemocech, kteří se budou chtít stát kvalifikovanými dětskými a dorostovými psychiatry, budou mít díky společnému kmeni skutečně nepatrně usnadněný rozsah další požadované praxe; je otázka, jak velký zástup jích bude. Konec konců je společný kmen užitečný nejen z uvedeného důvodu, ale protože odpovídá „evropskému“ požadavku šíře znalostí a praktických dovedností psychiatra „pro dospělé“ a jde o problematiku, která má celá místo v části „Duševní poruchy a poruchy chování“ MKN-10.

Hůře je tomu v jiné otázce. V rámci pěstování kmenů totiž došlo ve výboru Psychiatrické společnosti také k uříznutí kmene starého, silného a užitečného. Výbor zrušil (navrhovanou) povinnost praxe na poli sexuologie, tj. na pracovištích zabývajících se kvalifikovaně sexuálními dysfunkcemi, poruchami pohlavní identity a preference. Nedovedu odhadnout, hrála-li roli kuffnerovská cudnost většiny členů výboru nebo nepřítomnost příslušných odborných úseků na některých fakultních klinikách. Ať už to byl jakýkoli důvod, měl váhu větší než soudobé povídání o kvalitě života našich pacientů, v němž sex hraje významnou roli, a zbagatelizoval nepřehlédnutelné efekty psychofarmakoterapie na sexuální funkce. Jak bude vypadat péče o jedince s poruchou sexuální preference po současné akci výboru PS ukáže čas, třeba si s touto částí naší klasifikace poradí jiné obory (hlásící se k sexuologii) lépe než psychiatři.

Ve svém celku ovšem nové programy představují předpoklad nejen uplatnění našich psychiatrů na zahraničních pracovištích, ale obecně příznivý krok při formování budoucího odborníka. Podobné dokumenty bývají – jak už bylo řečeno – polemické, proto čtenáři vzdělávacích programů mohou mít smíšené pocity. Budou se s nimi muset během nejbližších pár let vyrovnat.

Prof. MUDr. Karel Chromý, CSc.
Katedra psychiatrie IPVZ, Praha